

Curs 7

November 24, 2021

Teza Church-Turing.

Orice functie efectiv/intutiv calculabila este recursiva/Turing calculabila.

Modele echivalente:

- 1 Functii recursive
- 2 Programe standard
- 3 λ -calcul (Alonzo Church)
- 4 Algoritm Markov (Andrey Markov, Jr.)
- 5 Automate coada
- 6 Sistem tag (Emil Post)
- 7 Masini cu registri (Marvin Minsky)
- 8 Automatul celular (Stanislaw Ulam si John von Neumann)
- 9 Sisteme de rescriere (include gramatica generativa Chomsky)
- 10 Etc.

Se poate depasi bariera Turing? **Hipercalcul**
(Hypercomputation): accelerare, invatare inductiva, etc.

Codificarea programelor standard.

Etichete: $\{E, A_1, A_2, \dots\}$; codificam o eticheta $\#(L)$ cu pozitia ei (numaratoarea incepe cu 1).

Variabile: $\{Y, X_1, Z_1, X_2, Z_2, \dots\}$; codificam o variabila $\#(V)$ cu pozitia sa (numaratoarea incepe cu 1).

Codificarea unei instructiuni I va fi $\#(I) = \langle a, \langle b, c \rangle \rangle$, unde

- daca I nu este etichetata, atunci $a = 0$ altfel $a = \#(L)$, unde L este eticheta ei.
- $c = \#(V) - 1$, unde V este variabila care apare in I .
- $b = 0, 1, 2$ daca $I = V \leftarrow V, V \leftarrow V + 1, V \leftarrow V - 1$.
- $b = \#(L) + 2$ daca I este $IF V \neq 0 GOTO L$.

Exemplu: I este $A_1 : Z_2 \leftarrow Z_2 + 1$

$$\#(I) = \langle 2, \langle 1, 4 \rangle \rangle = \langle 2, 2 \cdot 9 - 1 \rangle = \langle 2, 17 \rangle = 4(2 \cdot 17 + 1) - 1 = 139.$$

Codificarea unui program P cu instructiunile $I_1, I_2, \dots, I_k$ este

$$\#(P) = [\#(I_1), \#(I_2), \dots, \#(I_k)] - 1.$$

Codificarea programelor.

Exemplu: Ce numar are programul:

$E : X_1 \leftarrow X_1 + 1$

IF $X_1 \neq 0$ *GOTO* E

$\#(I_1) = \langle 1, \langle 1, 1 \rangle \rangle = \langle 1, 5 \rangle = 21$

$\#(I_2) = \langle 0, \langle 3, 1 \rangle \rangle = \langle 0, 23 \rangle = 46.$

$\#(P) = 2^{21} \cdot 3^{46} - 1.$

Exemplu: Care este programul cu numarul 14999.

Codificarea programelor.

Exemplu: Ce numar are programul:

$E : X_1 \leftarrow X_1 + 1$

$IF X_1 \neq 0 GOTO E$

$\#(I_1) = \langle 1, \langle 1, 1 \rangle \rangle = \langle 1, 5 \rangle = 21$

$\#(I_2) = \langle 0, \langle 3, 1 \rangle \rangle = \langle 0, 23 \rangle = 46.$

$\#(P) = 2^{21} \cdot 3^{46} - 1.$

Exemplu: Care este programul cu numarul 14999.

$14999 + 1 = 15000 = 2^3 \cdot 3 \cdot 5^4$

Deci programul are 3 instructiuni I_1, I_2, I_3 cu $\#(I_1) = 3$, $\#(I_2) = 0$, $\#(I_3) = 4$.

- $\bullet \langle a, \langle b, c \rangle \rangle = 3 \Rightarrow 2^a(2 \langle b, c \rangle + 1) - 1 = 3 \Rightarrow a = 2, 2 \langle b, c \rangle + 1 = 1 \Rightarrow a = 2, b = 0, c = 0$

Deci $I_1 \equiv A_2 : Y \leftarrow Y.$

- $\bullet \langle a, \langle b, c \rangle \rangle = 0 \rightarrow a = b = c = 0.$ Deci $I_2 \equiv Y \leftarrow Y.$
- $\bullet \langle a, \langle b, c \rangle \rangle = 4 \rightarrow a = 0, b = 0, c = 1.$ Deci $I_3 \equiv X_1 \leftarrow X_1.$

Problema opririi.

Definim predicatul:

$HALT(x, t) \equiv$ programul codificat cu numărul t se opreste pe intrarea x .

Teorema. *Predicatul $HALT$ nu este calculabil cu programe standard.*

Dem. Pp $HALT$ calculabil si construim programul P :

$$A : IF\ HALT(X, X)\ GOTO\ A$$

Functia calculata de P este

Problema opririi.

Definim predicatul:

$HALT(x, t) \equiv$ programul codificat cu numărul t se oprește pe intrarea x .

Teorema. *Predicatul $HALT$ nu este calculabil cu programe standard.*

Dem. Pp $HALT$ calculabil și construim programul P :

$A : IF\ HALT(X, X)\ GOTO\ A$

Funcția calculată de P este $\psi_P(x) = \begin{cases} 0, & \text{daca } \overline{HALT(x, x)} \\ \text{nedefinit,} & \text{altfel} \end{cases}$ Fie

$\#(P) = t$, deci $\overline{HALT(x, t)} \equiv \overline{HALT(x, x)}$. Luăm $x = t$ și obținem $HALT(t, t) \equiv \overline{HALT(t, t)}$, contradicție.

Programul universal.

Pentru fiecare $n \geq 1$, definim functia universală de n variabile:

$$\Phi^{(n)}(x_1, x_2, \dots, x_n, t) = \varphi_P^{(n)}(x_1, x_2, \dots, x_n), \#(P) = t.$$

TEOREMA. Pentru orice n , functia universală de n variabile este (partial) calculabilă cu programe standard.

DEM. Vom construi un program U_n care va fi programul universal pentru calculul funcției universale de n variabile.

Vom nota cu:

K : numărul instrucțiunii curente din programul cu numărul t ce urmează a fi simulate

S : "starea" curentă a programului cu numărul t (va memora valorile tuturor variabilelor la un moment dat).

Programul universal.

Pentru fiecare $n \geq 1$, definim functia universală de n variabile:

$$\Phi^{(n)}(x_1, x_2, \dots, x_n, t) = \varphi_P^{(n)}(x_1, x_2, \dots, x_n), \#(P) = t.$$

TEOREMA. Pentru orice n , functia universală de n variabile este (partial) calculabilă cu programe standard.

DEM. Vom construi un program U_n care va fi programul universal pentru calculul funcției universale de n variabile.

Vom nota cu:

K : numărul instrucțiunii curente din programul cu numărul t ce urmează a fi simulate

S : "starea" curentă a programului cu numărul t (va memora valorile tuturor variabilelor la un moment dat).

$$Z \leftarrow T + 1(X_{n+1} + 1) // Z = [\#(l_1, l_2, \dots, l_m)] //$$

$$K \leftarrow 1$$

$$S \leftarrow \prod_{i=1}^n p_{2i}^{X_i}$$

Programul universal.

$C : IF (K > Lt(Z)) \vee (K = 0) GOTO F$

Programul universal.

$C : IF (K > Lt(Z)) \vee (K = 0) GOTO F$

$U \leftarrow r((Z)_K) // \text{codul } < b, c > \text{ al instructiunii } K //$

Programul universal.

$C : IF (K > Lt(Z)) \vee (K = 0) GOTO F$

$U \leftarrow r((Z)_K) // \text{codul } < b, c > \text{ al instructiunii } K //$

$V \leftarrow p_r(U) + 1 // \text{codul variabilei de apare in instructiunea } K //$

Programul universal.

$C : IF (K > Lt(Z)) \vee (K = 0) GOTO F$

$U \leftarrow r((Z)_K) // \text{codul } < b, c > \text{ al instructiunii } K //$

$V \leftarrow p_r(U) + 1 // \text{codul variabilei de apare in instructiunea } K //$

$IF I(U) = 0 GOTO N // \text{nu facem nimic} //$

$IF I(U) = 1 GOTO I // \text{incrementam variabila} //$

$IF \overline{p_V | S} GOTO N // \text{nu facem nimic} //$

$IF I(U) = 2 GOTO D // \text{decrementam variabila} //$

Programul universal.

$C : IF (K > Lt(Z)) \vee (K = 0) GOTO F$

$U \leftarrow r((Z)_K) // \text{codul } < b, c > \text{ al instructiunii } K //$

$V \leftarrow p_{r(U)} + 1 // \text{codul variabilei de apare in instructiunea } K //$

$IF I(U) = 0 GOTO N // \text{nu facem nimic} //$

$IF I(U) = 1 GOTO I // \text{incrementam variabila} //$

$IF \overline{p_V | S} GOTO N // \text{nu facem nimic} //$

$IF I(U) = 2 GOTO D // \text{decrementam variabila} //$

$K \leftarrow \begin{cases} \min_i [I((Z)_i) + 2 = I(U)], & \text{daca un astfel de } i \text{ exista,} \\ 0, & \text{altfel} \end{cases}$

$GOTO C$

Programul universal.

$C : IF (K > Lt(Z)) \vee (K = 0) GOTO F$

$U \leftarrow r((Z)_K) // \text{codul } < b, c > \text{ al instructiunii } K //$

$V \leftarrow p_{r(U)} + 1 // \text{codul variabilei de apare in instructiunea } K //$

$IF I(U) = 0 GOTO N // \text{nu facem nimic} //$

$IF I(U) = 1 GOTO I // \text{incrementam variabila} //$

$IF \overline{p_V | S} GOTO N // \text{nu facem nimic} //$

$IF I(U) = 2 GOTO D // \text{decrementam variabila} //$

$K \leftarrow \begin{cases} \min_i [I((Z)_i) + 2 = I(U)], & \text{daca un astfel de } i \text{ exista,} \\ 0, & \text{altfel} \end{cases}$

$GOTO C$

$I : S \leftarrow S * p_V$

$GOTO N$

Programul universal.

$C : IF (K > Lt(Z)) \vee (K = 0) GOTO F$

$U \leftarrow r((Z)_K) // \text{codul } < b, c > \text{ al instructiunii } K //$

$V \leftarrow p_{r(U)} + 1 // \text{codul variabilei de apare in instructiunea } K //$

$IF I(U) = 0 GOTO N // \text{nu facem nimic} //$

$IF I(U) = 1 GOTO I // \text{incrementam variabila} //$

$IF \overline{p_V | S} GOTO N // \text{nu facem nimic} //$

$IF I(U) = 2 GOTO D // \text{decrementam variabila} //$

$K \leftarrow \begin{cases} \min_i [I((Z)_i) + 2 = I(U)], & \text{daca un astfel de } i \text{ exista,} \\ 0, & \text{altfel} \end{cases}$

$GOTO C$

$I : S \leftarrow S * p_V$

$GOTO N$

$D : S \leftarrow S / p_V$

Programul universal.

$C : IF (K > Lt(Z)) \vee (K = 0) GOTO F$

$U \leftarrow r((Z)_K) // \text{codul } < b, c > \text{ al instructiunii } K //$

$V \leftarrow p_{r(U)} + 1 // \text{codul variabilei de apare in instructiunea } K //$

$IF I(U) = 0 GOTO N // \text{nu facem nimic} //$

$IF I(U) = 1 GOTO I // \text{incrementam variabila} //$

$IF \overline{p_V | S} GOTO N // \text{nu facem nimic} //$

$IF I(U) = 2 GOTO D // \text{decrementam variabila} //$

$K \leftarrow \begin{cases} \min_i [I((Z)_i) + 2 = I(U)], & \text{daca un astfel de } i \text{ exista,} \\ 0, & \text{altfel} \end{cases}$

$GOTO C$

$I : S \leftarrow S * p_V$

$GOTO N$

$D : S \leftarrow S / p_V$

$N : K \leftarrow K + 1$

$GOTO C$

Programul universal.

$C : IF (K > Lt(Z)) \vee (K = 0) GOTO F$

$U \leftarrow r((Z)_K) // \text{codul } < b, c > \text{ al instructiunii } K //$

$V \leftarrow p_{r(U)} + 1 // \text{codul variabilei de apare in instructiunea } K //$

$IF I(U) = 0 GOTO N // \text{nu facem nimic} //$

$IF I(U) = 1 GOTO I // \text{incrementam variabila} //$

$IF \overline{p_V | S} GOTO N // \text{nu facem nimic} //$

$IF I(U) = 2 GOTO D // \text{decrementam variabila} //$

$K \leftarrow \begin{cases} \min_i [I((Z)_i) + 2 = I(U)], & \text{daca un astfel de } i \text{ exista,} \\ 0, & \text{altfel} \end{cases}$

$GOTO C$

$I : S \leftarrow S * p_V$

$GOTO N$

$D : S \leftarrow S / p_V$

$N : K \leftarrow K + 1$

$GOTO C$

$F : Y \leftarrow (S)_1$

Codificarea masinilor Turing.

$$M = (Q, V, U, \delta, q_0, B, F)$$

- $\{q_0, q_1, q_2, \dots\}$ enumerare a tuturor starilor. Codificam q_i fie cu $qbin_i$ sau $q0^i$
- $\{s_0, s_1, s_2, \dots\}$ enumerare a tuturor simbolurilor. Codificam s_i fie cu $sbin_i$ sau $s0^i$. Convenim $s_0 = B$.
- Codificarea masinii Turing M va fi

$$\langle M \rangle = w_1 \$ w_2 \$ w_3 \$ w_4 \$ q_0 \$ s_0 \$ w_5,$$

unde

- ▶ w_1 este un string format din toate codificarile starilor din Q ,
- ▶ w_2 este un string format din toate codificarile simbolurilor din V ,
- ▶ w_3 este un string format din toate codificarile simbolurilor din $U \setminus V$,
- ▶ w_4 este un string ce codifica functia δ ; este o secventa de substringuri de forma $(qbin_{i_1} sbin_{j_1} qbin_{k_1} sbin_{l_1} L/R)$,
- ▶ w_5 este un string format din toate codificarile starilor din F .

Deci $\langle M \rangle \in \{ (,), 0, 1, q, s, L, R, \$ \}^*$. Se poate chiar $\langle M \rangle \in \{0, 1\}^*$

Codificarea binara a masinilor Turing.

- q_i se codifica cu 0^i ,
- s_i se codifica cu 0^i ,
- 1 se va folosi ca
- L si R se codifica cu 11 si, respectiv, 111,
- \$ se codifica cu 1111,
- (si) se codifica cu 11111 si, respectiv, 111111.

Orice cuvânt se poate codifica printr-un sir binar care incepe cu 1.

Limbajul universal:

$$L_u = \{ \langle \langle M \rangle, \langle w \rangle \rangle \mid$$

    sirul codificat cu $\langle w \rangle$ este acceptat de masina codificata cu $\langle M \rangle$ }.

Exista o masina Turing care accepta L_u , numita masina Turing universala.

Afirmatia rezulta si din constructia programului universal.

Codificarea masinilor Turing.

Specific, construim o masina Turing U cu 4 benzi astfel:

- Prima banda contine $\langle\langle M \rangle\langle w \rangle\rangle$.
- A doua banda contine $\langle w \rangle$.
- A treia banda memoreaza starea curenta a masinii M .
- A patra banda este auxiliara. Se foloseste pentru calcule de decodificare si codificare.
- U cauta o tranzitie codificata in $\langle M \rangle$ in care starea este cea pastrata pe banda 3 iar simbolul citit este cel de pe banda 2. Atentie: codificarile lor! Pentru aceasta identificare foloseste banda 4.
- Schimba banda 3 pentru a memora noua stare.
- Schimba banda 2 pentru a schimba simbolul citit cu cel scris.
- Muta capul de citire/scriere pe banda 2.
- U se opreste daca starea memorata pe banda 3 este finala in M .

Masini Turing cu $(15, 2)$, $(9, 3)$, $(6, 4)$, $(5, 5)$, $(4, 6)$, $(3, 9)$, $(2, 18)$ stari/simboluri. Depinde numarul de instructiuni.

Multimi/limbaje recursive si recursiv enumerabile.

Algoritm: masina Turing determinista care se opreste pe fiecare intrare.

Definitie

- Un limbaj L (multime A) este recursiv enumerabil (enumerabila) daca exista o masina Turing M a.i. $L(M) = L$ (χ_A este Turing calculabila.)
- Un limbaj L (multime A) este recursiv (recursiva) daca exista o masina Turing M , care se opreste pe fiecare intrare, a.i. $L(M) = L$ (χ_A este Turing calculabila.)

Echivalenta problema de decizie-limbaj: Fie P un predicat de n variabile.

Construim limbajul $L_P = \{ \langle P(x_1, x_2, \dots, x_n) \rangle \mid P(x_1, x_2, \dots, x_n) = 1 \}$.

Multimi/limbaje recursive si recursiv enumerabile.

Algoritm: masina Turing determinista care se opreste pe fiecare intrare.

Definitie

- Un limbaj L (multime A) este recursiv enumerabil (enumerabila) daca exista o masina Turing M a.i. $L(M) = L$ (χ_A este Turing calculabila.)
- Un limbaj L (multime A) este recursiv (recursiva) daca exista o masina Turing M , care se opreste pe fiecare intrare, a.i. $L(M) = L$ (χ_A este Turing calculabila.)

Echivalenta problema de decizie-limbaj: Fie P un predicat de n variabile. Construim limbajul $L_P = \{ \langle P(x_1, x_2, \dots, x_n) \rangle \mid P(x_1, x_2, \dots, x_n) = 1 \}$. P este decidabila ddaca L_P este recursiv.

TEOREMA.

1. Limbajul universal este recursiv enumerabil.
2. Limbajul $L_h = \{ \langle \langle M \rangle, \langle w \rangle \rangle \mid M \text{ se opreste pe intrarea } w \}$ este recursiv enumerabil.

Sunt ele recursive?

Multimi/limbaje recursive si recursiv enumerabile.

Fie $M_1, M_2, \dots$, o enumerare a masinilor Turing a.i. $\langle M_1 \rangle, \langle M_2 \rangle, \dots$ este o enumerare a codificarilor lor in ordine lexicografica. Analog, fie $w_1, w_2, \dots$ o enumerare a cuvintelor binare.

TEOREMA. Limbajul (diagonal) $L_d = \{w_i \mid w_i \notin L(M_i)\}$ nu este recursiv enumerabil.

Multimi/limbaje recursive si recursiv enumerabile.

Fie $M_1, M_2, \dots$, o enumerare a masinilor Turing a.i. $\langle M_1 \rangle, \langle M_2 \rangle, \dots$ este o enumerare a codificarilor lor in ordine lexicografica. Analog, fie $w_1, w_2, \dots$ o enumerare a cuvintelor binare.

TEOREMA. Limbajul (diagonal) $L_d = \{w_i \mid w_i \notin L(M_i)\}$ nu este recursiv enumerabil.

DEM. Pp. $L_d = L(M_j)$. Atunci $w_j \in L_d = L(M_j)$ ddaca $w_j \notin L(M_j) = L_d$.

TEOREMA. Limbajele L_u si L_h nu sunt recursive.

DEM. 1. Pp L_u este recursiv, $L_u = L(M)$ a.i. M se opreste pe fiecare intrare. Construim M' care lucreaza astfel pe un cuvint binar w primit la intrare:

- Determina j a.i. $w = w_j$.
- Din j determina M^* a.i. $M^* = M_j$.
- Simuleaza M pe intrarea $\langle \langle M_j \rangle, \langle w_j \rangle \rangle$. Daca M accepta, atunci M' respinge si vice versa.
- $L(M') = L_d$, contradictie.

Demonstratie pentru 2?

Multimi/limbaje recursive si recursiv enumerabile.

TEOREMA.

1. X este recursiva ddaca X si $\bar{C}X$ sunt recursiv enumerabile.
2. Daca X si Y sunt recursive/recursiv enumerabile, atunci $X \cup Y$, $X \cap Y$ sunt recursive/recursiv enumerabile.

DEM. Simplu exercitiu.

O *proprietate* a unei clase de limbaje $\mathcal{C}$ este o submultime S a lui $\mathcal{C}$.

Proprietatea se numeste *triviala* daca $S = \mathcal{C}$ sau $S = \emptyset$. Altfel, se numeste netriviala. Alegem $\mathcal{C}$ ca fiind clasa limbajelor recursiv enumerabile RE .

Pentru o proprietate S a clasei RE definim $L_S = \{ \langle M \rangle \mid L(M) \in S \}$.

Teorema Rice.

TEOREMA. Orice proprietate netriviala pe RE este nedecidabila.

DEM. Fie S o proprietate netriviala pe RE , si $\emptyset \notin S$. Aratam ca L_S nu este recursiv. Pp ca $L_S = L(M_S)$, M_S se opreste pe fiecare intrare.

Fie $L \in S$ a.i. $L = L(M_L)$. Alegem si fixam $\langle \langle M \rangle, w \rangle$ si construim M'

a.i. $L(M') = \begin{cases} L, & \text{daca } w \in L(M), \\ \emptyset, & \text{altfel} \end{cases}$ Cum calculeaza M' :

- Initial M' ignora intrarea sa x si simuleaza M pe w .
- Daca M accepta, atunci simuleaza M_L pe x .
- Accepta ddaca M_L accepta.

Construim M_u astfel:

- Pe intrarea $\langle \langle M \rangle, \langle w \rangle \rangle$ determina $\langle M' \rangle$.
- Simuleaza M_S pe $\langle M' \rangle$.
- Accepta ddaca M_S accepta. (M_S se opreste pe fiecare intrare.)

Observatie: M_u se opreste pe fiecare intrare!!!

$L \in S \Leftrightarrow \langle M' \rangle \in L(M_S) \Rightarrow \langle \langle M \rangle, \langle w \rangle \rangle \in L(M_u)$, contradictie.

Cazul $\emptyset \notin S$?

Teorema Rice.

TEOREMA. Orice proprietate netriviala pe RE este nedecidabila.

DEM. Fie S o proprietate netriviala pe RE , si $\emptyset \notin S$. Aratam ca L_S nu este recursiv. Pp ca $L_S = L(M_S)$, M_S se opreste pe fiecare intrare.

Fie $L \in S$ a.i. $L = L(M_L)$. Alegem si fixam $\langle \langle M \rangle, w \rangle$ si construim M'

a.i. $L(M') = \begin{cases} L, & \text{daca } w \in L(M), \\ \emptyset, & \text{altfel} \end{cases}$ Cum calculeaza M' :

- Initial M' ignora intrarea sa x si simuleaza M pe w .
- Daca M accepta, atunci simuleaza M_L pe x .
- Accepta ddaca M_L accepta.

Construim M_u astfel:

- Pe intrarea $\langle \langle M \rangle, \langle w \rangle \rangle$ determina $\langle M' \rangle$.
- Simuleaza M_S pe $\langle M' \rangle$.
- Accepta ddaca M_S accepta. (M_S se opreste pe fiecare intrare.)

Observatie: M_u se opreste pe fiecare intrare!!!

$L \in S \Leftrightarrow \langle M' \rangle \in L(M_S) \Rightarrow \langle \langle M \rangle, \langle w \rangle \rangle \in L(M_u)$, contradictie.

Cazul $\emptyset \notin S$? $\emptyset \notin CS$

Problema Corespondentei lui Post.

Problema $PCP(x, y)$

Input: un alphabet V cu cel puțin două simboluri, $n \geq 2$ și două liste Post

$x = (x_1, x_2, \dots, x_n),$

$y = (y_1, y_2, \dots, y_n),$

cu $x_i, y_i \in V^*, 1 \leq i \leq n.$

Output: Exista $k \geq 1$ și $1 \leq i_1, i_2, \dots, i_k \leq n$ a.i.

$x_{i_1}x_{i_2}\dots x_{i_k} = y_{i_1}y_{i_2}\dots y_{i_k}?$

1.	2.	3.	4.
b	a	aba	bb
ba	ba	ab	b

1.	2.	1.	3.	3.	4.
b	a	b	aba	aba	bb
ba	ba	ba	ab	ab	b

Problema Corespondentei lui Post.

PCP modificata (MPCP): Input: un alfabet V cu cel puțin două simboluri, $n \geq 2$ și două liste Post x, y .

Output: Există $k \geq 1$ și $1 \leq i_1, i_2, \dots, i_k \leq n$ a.i.

$$x_{i_1} x_{i_2} \dots x_{i_k} = y_{i_1} y_{i_2} \dots y_{i_k}?$$

Propozitie. Dacă PCP este decidabilă, atunci MPCP este decidabilă.

Dem. Fie $\alpha = (\alpha_1, \alpha_2, \dots, \alpha_n)$, și $\beta = (\beta_1, \beta_2, \dots, \beta_n)$, două liste Post peste alfabetul V . Vom folosi algoritmul pentru PCP pentru a arăta că $MPCP(\alpha, \beta)$ este decidabilă.

Construim două liste Post x, y peste alfabetul $V \cup \{\#, \$\}$ astfel:

$$x = (x_0, x_1, x_2, \dots, x_n, x_{n+1}), y = (y_0, y_1, y_2, \dots, y_n, y_{n+1}),$$

$$x_0 = \#x_1, x_i = h_1(\alpha_i), 1 \leq i \leq n, x_{n+1} = \$,$$

$$y_0 = y_1, y_i = h_2(\beta_i), 1 \leq i \leq n, y_{n+1} = \# \$,$$

$$h_1(a) = a\#, \quad h_2(a) = \#a, a \in V.$$

Exemplu: $\alpha = (b, a, aba, bb)$, atunci

$$x = (\#b\#, b\#, a\#, a\#b\#a\#, b\#b\#, \$).$$

Problema Corespondentei lui Post.

Afirmatie. $MPCP(\alpha, \beta)$ are solutie ddaca $PCP(x, y)$ are solutie. Fie $1, i_1, \dots, i_k$ o solutie pentru $MPCP(\alpha, \beta)$, deci:

$$\alpha_1 \alpha_{i_1} \dots \alpha_{i_k} = \beta_1 \beta_{i_1} \dots \beta_{i_k}.$$

Atunci: $x_0 x_{i_1} x_{i_2} \dots x_{i_k} x_{n+1} = y_0 y_{i_1} y_{i_2} \dots y_{i_k} y_{n+1}$, deci $PCP(x, y)$ are solutie.

Reciproc, $PCP(x, y)$ are solutie. Atunci primul indice este 0 iar ultimul este $n + 1$. Prin stergerea simbolului $\#$ se obtine o solutie pentru $MPCP(\alpha, \beta)$.

TEOREMA. Problema MPCP nu este decidabila.

DEM. PpA MPCP este decidabila. Vom construi doua liste Post α, β a.i. $MPCP(\alpha, \beta)$ are solutie ddaca o masina Turing data se opreste pe o intrare oarecare a sa.

Fie $M = (Q, V, U, \delta, q_0, B, F)$ o masina Turing determinista si $w \in V^*$ o intrare a sa.

Problema Corespondentei lui Post.

Lista α	Lista β	Conditie	Grup
#	# q_0w #	Fara conditii	0
a	a	pentru orice $a \in U \setminus \{B\}$	
\$	\$		
#	#		1

Pentru orice $q, p \in Q, a, b, c \in U \setminus \{B\}$:

qa	bp	daca $\delta(q, a) = (p, b, R)$	
cqa	pcb	daca $\delta(q, a) = (p, b, L)$	
$q\#$	$bp\#$	daca $\delta(q, B) = (p, b, R)$	
$cq\#$	$pcb\#$	daca $\delta(q, B) = (p, B, L)$	2

Pentru orice $q \in Q$ si $a \in U \setminus \{B\}$:

qa	\$	daca $\delta(q, a)$ nedefinita	
$q\#$	\$#	daca $\delta(q, B)$ nedefinita	3

Problema Corespondentei lui Post.

Lista α	Lista β	Conditie	Grup
ab$	\$	pentru orice $a, b \in U \setminus \{B\}$	4
$$b$	\$	pentru orice $b \in U \setminus \{B\}$	
$a$$	\$	pentru orice $a \in U \setminus \{B\}$	
$$$$$	#	fara conditii	5

Afirmatie. $MPCP(\alpha, \beta)$ are solutie ddaca M se opreste pe intrarea w .

Dem. Fie $C_0, C_1, \dots, C_n, \dots$ secventa de configuratii pe intrarea w .

Atunci, pentru orice $j \geq 0$, listele partiale α si β vor arata astfel:

$$\alpha : \#C_0\#C_1\#\dots\#C_{j-1}\#$$

$$\beta : \#C_0\#C_1\#\dots\#C_{j-1}\#C_j\#.$$

Problema Corespondentei lui Post.

Inductie dupa j : $j \rightarrow j + 1$. Fie $C_j : xqay$ si $\delta(q, a) = (p, b, R)$. Atunci $C_{j+1} : xbpay$ (celelalte cazuri se trateaza similar).

$$\alpha : \#C_0\#C_1\#\dots\#C_{j-1}\#$$

$$\beta : \#C_0\#C_1\#\dots\#C_{j-1}\#xqay\#$$

Problema Corespondentei lui Post.

Inductie dupa j : $j \rightarrow j + 1$. Fie $C_j : xqay$ si $\delta(q, a) = (p, b, R)$. Atunci $C_{j+1} : xbpay$ (celelalte cazuri se trateaza similar).

$$\alpha : \#C_0\#C_1\#\dots\#C_{j-1}\#$$

$$\beta : \#C_0\#C_1\#\dots\#C_{j-1}\#xqay\#$$

$$\alpha : \#C_0\#C_1\#\dots\#C_{j-1}\#x$$

$$\beta : \#C_0\#C_1\#\dots\#C_{j-1}\#xqay\#x$$

Problema Corespondentei lui Post.

Inductie dupa j : $j \rightarrow j + 1$. Fie $C_j : xqay$ si $\delta(q, a) = (p, b, R)$. Atunci $C_{j+1} : xbp y$ (celelalte cazuri se trateaza similar).

$$\alpha : \#C_0\#C_1\#\dots\#C_{j-1}\#$$

$$\beta : \#C_0\#C_1\#\dots\#C_{j-1}\#xqay\#$$

$$\alpha : \#C_0\#C_1\#\dots\#C_{j-1}\#x$$

$$\beta : \#C_0\#C_1\#\dots\#C_{j-1}\#xqay\#x$$

$$\alpha : \#C_0\#C_1\#\dots\#C_{j-1}\#xqa$$

$$\beta : \#C_0\#C_1\#\dots\#C_{j-1}\#xqay\#xbp$$

Problema Corespondentei lui Post.

Inductie dupa j : $j \rightarrow j + 1$. Fie $C_j : xqay$ si $\delta(q, a) = (p, b, R)$. Atunci $C_{j+1} : xbpqy$ (celelalte cazuri se trateaza similar).

$$\alpha : \#C_0\#C_1\#\dots\#C_{j-1}\#$$

$$\beta : \#C_0\#C_1\#\dots\#C_{j-1}\#xqay\#$$

$$\alpha : \#C_0\#C_1\#\dots\#C_{j-1}\#x$$

$$\beta : \#C_0\#C_1\#\dots\#C_{j-1}\#xqay\#x$$

$$\alpha : \#C_0\#C_1\#\dots\#C_{j-1}\#xqa$$

$$\beta : \#C_0\#C_1\#\dots\#C_{j-1}\#xqay\#xbp$$

$$\alpha : \#C_0\#C_1\#\dots\#C_{j-1}\#xqay\#$$

$$\beta : \#C_0\#C_1\#\dots\#C_{j-1}\#xqay\#xbpqy\#.$$

Problema Corespondentei lui Post.

Deci, M nu se opreste pe w implica $MPCP(\alpha, \beta)$ nu are solutie.

Pp. ca M se opreste la pasul $j + 1$.

$$\alpha : \#C_0\#C_1\#\dots\#C_{j-1}\#xqa$$

$$\beta : \#C_0\#C_1\#\dots\#C_{j-1}\#xqay\#x\$$$

Problema Corespondentei lui Post.

Deci, M nu se opreste pe w implica $MPCP(\alpha, \beta)$ nu are solutie.

Pp. ca M se opreste la pasul $j + 1$.

$$\alpha : \#C_0\#C_1\#\dots\#C_{j-1}\#xqa$$

$$\beta : \#C_0\#C_1\#\dots\#C_{j-1}\#xqay\#x\$$$

$$\alpha : \#C_0\#C_1\#\dots\#C_{j-1}\#xqay\#$$

$$\beta : \#C_0\#C_1\#\dots\#C_{j-1}\#xqay\#x\$y\#.$$

Folosim valorile listelor α, β din grupul 4 pana cand ajungem in situatia

$$\alpha : \#C_0\#C_1\#\dots\#C_{j-1}\#xqay\#\dots\#$$

$$\beta : \#C_0\#C_1\#\dots\#C_{j-1}\#xqay\#x\$y\dots\#\$ \#.$$

Folosim valorile din grupul 5:

$$\alpha : \#C_0\#C_1\#\dots\#C_{j-1}\#xqay\#\dots\#\$ \# \#$$

$$\beta : \#C_0\#C_1\#\dots\#C_{j-1}\#xqay\#x\$y\dots\#\$ \# \# \#.$$

Problema Corespondentei lui Post.

Particularizari

- 1 Alfabetul are o singura litera.

Problema Corespondentei lui Post.

Particularizari

- 1 Alfabetul are o singura litera.(Decidabila)
- 2 Lungimea listelor este cel mult 2.

Problema Corespondentei lui Post.

Particularizari

- 1 Alfabetul are o singura litera.(Decidabila)
- 2 Lungimea listelor este cel mult 2.(Decidabila)
- 3 Lungimea listelor este cel putin 7.

Problema Corespondentei lui Post.

Particularizari

- ① Alfabetul are o singura litera.(Decidabila)
- ② Lungimea listelor este cel mult 2.(Decidabila)
- ③ Lungimea listelor este cel puțin 7.(Nedecidabila)
- ④ Lungimea listelor între 3 și 6.

Problema Corespondentei lui Post.

Particularizari

- 1 Alfabetul are o singura litera.(Decidabila)
- 2 Lungimea listelor este cel mult 2.(Decidabila)
- 3 Lungimea listelor este cel putin 7.(Nedecidabila)
- 4 Lungimea listelor intre 3 si 6. (Nu se stie)
- 5 PCP marginita.

Problema Corespondentei lui Post.

Particularizari

- 1 Alfabetul are o singura litera.(Decidabila)
- 2 Lungimea listelor este cel mult 2.(Decidabila)
- 3 Lungimea listelor este cel putin 7.(Nedecidabila)
- 4 Lungimea listelor intre 3 si 6. (Nu se stie)
- 5 PCP marginita.(NP-completa)
- 6 Fiecare lista are toate elementele distincte.

Problema Corespondentei lui Post.

Particularizari

- 1 Alfabetul are o singura litera.(Decidabila)
- 2 Lungimea listelor este cel mult 2.(Decidabila)
- 3 Lungimea listelor este cel putin 7.(Nedecidabila)
- 4 Lungimea listelor intre 3 si 6. (Nu se stie)
- 5 PCP marginita.(NP-completa)
- 6 Fiecare lista are toate elementele distincte.(Nedecidabila)
- 7 PCP 1-marcata (nu exista 2 elemente care incep cu aceeasi litera)

Problema Corespondentei lui Post.

Particularizari

- 1 Alfabetul are o singura litera.(Decidabila)
- 2 Lungimea listelor este cel mult 2.(Decidabila)
- 3 Lungimea listelor este cel putin 7.(Nedecidabila)
- 4 Lungimea listelor intre 3 si 6. (Nu se stie)
- 5 PCP marginita.(NP-completa)
- 6 Fiecare lista are toate elementele distincte.(Nedecidabila)
- 7 PCP 1-marcata (nu exista 2 elemente care incep cu aceeasi litera)(Decidabila, PSPACE)
- 8 PCP 2-marcata.

Problema Corespondentei lui Post.

Particularizari

- 1 Alfabetul are o singura litera.(Decidabila)
- 2 Lungimea listelor este cel mult 2.(Decidabila)
- 3 Lungimea listelor este cel putin 7.(Nedecidabila)
- 4 Lungimea listelor intre 3 si 6. (Nu se stie)
- 5 PCP marginita.(NP-completa)
- 6 Fiecare lista are toate elementele distincte.(Nedecidabila)
- 7 PCP 1-marcata (nu exista 2 elemente care incep cu aceeasi litera)(Decidabila, PSPACE)
- 8 PCP 2-marcata.(Nedecidabila).